

СТАНОВИЩЕ

от доц. маг. фарм. Евгени Евгениев Григоров, д.м.-
преподавател в Катедра „Организация и икономика на фармацията” към
Факултет „Фармация”, Медицински университет „Проф. д-р П. Стоянов”, гр. Варна
(Външен член на Научното жури, утвърдено със Заповед № РД-194/13.4.2023 г. на
Директора на НЦОЗА)

Относно: Процедура по защита на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор”, ОВО 7. Здравеопазване и спорт, ПН 7.1. Медицина, по докторска програма „Социална медицина и здравен мениджмънт“

Тема на дисертационния труд:

„ИЗГРАЖДАНЕ И РОЛЯ НА СЪСЛОВНИ РЕГИСТРИ ПРИ ФУНКЦИОНИРАНЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА ЗДРАВНА СИСТЕМА”

Автор на дисертационния труд:

Магистър-фармацевт СВЕТОСЛАВ АНДРЕЕВ КРУМОВ – докторант в задочна форма на обучение в Националния център по обществено здраве и анализи

Научни ръководители:

Проф. д-р П. Салчев, д.м. и доц. Е. Григоров, д.м.

Значимост на темата: Регистрите на съсловните организации в здравеопазването са важни, защото представляват база данни, която съдържа информация за работата, квалификацията и компетентността на лицата, занимаващи се с определена регулирана професия. Тези регистри помагат на обществото да се уверят в законосъобразността и качеството на услугите, които предоставят професионалистите в съответната медицинска област. Всеки един регистър, може също така да бъде използван като инструмент за регулиране и контрол на дейността на професионалистите, както и за подобряване на стандартите на обучение и практика. Освен това, тези регистри могат да помогнат и на представителите на изпълнителната и законодателната власти, като дават информация за квалификацията, компетентността и местоработата на практикуващите регулирана професия. Темата избрана от дисертанта е много значима, защото в последните години текът активни процеси по дигитализацията на съсловните регистри на организациите в здравеопазването и все повече нараства тяхната роля за националната здравноинформационна система. Изследването, което докторанта е избрал да проведе се фокусира специално върху възможностите, които предоставя регистъра на магистър-фармацевтите за планиране на необходимостта от работна сила и разпределението ѝ по райони.

Актуалност на разработваната тема:

Темата за съсловните регистри в здравеопазването е много съвременна и актуална. Тези регистри са важен инструмент за подобряване на контрола и качеството на здравеопазването, за да се гарантира безопасността на пациентите. Те позволяват също така на здравните регулаторни органи и съсловните организации да следят и анализират важни показатели, като например: възрастова структура на работната сила, миграцията на медицинския персонал, регионална осигуреност с кадри, проведено продължаващо медицинско обучение и СДО, наложените наказания и т.н.

Регистрите на съсловните организации ефективно могат да помогнат за подобряване на обучението и професионалното развитие на медицинските кадри, като им предоставят информация за нови технологии, процедури и лекарства. Освен това те също могат да бъдат полезни за научни изследвания и за изготвяне на доклади и статистически данни, които да се използват за управлението на здравеопазването.

Всичко това позволява на докторанта да изведе важни в практическо отношение изводи и препоръки. Към настоящия момент са много малко такива всеобхватни проучвания върху ролята на съсловните регистри в нашата страна.

Структура на дисертацията: Дисертационният труд на Светослав Крумов е много добре оформен и структуриран по отношение на основните му части и напълно отговаря на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в НЦОЗА. Започва с въведение и съдържа следните глави:

- Литературен обзор;
- Методика на изследването;
- Анализ и обсъждане на резултатите;
- Изводи, препоръки, приноси;

След това е поместена библиографията. Дисертационният труд обхваща общо 174 стандартни машинописни страници, включително 50 фигури и 17 таблици. Цитирани са 148 литературни източници, от които обаче само 38 са на английски език.

Литературният обзор съдържа достатъчен по обем обобщен и анализиран научен материал, който отразява множество данни и информация за публикувани изследвания по тематиката до момента. Той е систематично изложен и разкрива много добро познаване на материята, свързана с съсловните организации в България, техните права и отговорности, както и задължението им да водят регистри. Всичко казано дотук обосновава избора на темата за дисертационния труд. Литературният обзор е разделен на няколко части, в които са разгледани последователно: регулираните професии, професионалните организации, съсловните организации в здравеопазването, регистрите на медицинските специалисти,

съсловните регистри като автоматизирана информационна система и значението им за общественото здравеопазване.

Основната цел на дисертацията е да се проучат и анализират изграждането и ролята на съсловния регистър на Българския фармацевтичен съюз и функционалностите му. Вторична цел е била да се направи преглед на информационните потоци и данните, които се събират, обработват и съхраняват в националния регистър, като се оцени вида, качеството и достоверността на събраната първична информация в тях. Докторантът е изпълнил и двете.

Задачите са общо 7 на брой и произтичат от поставената цел. Те са формулирани прецизно и са обосновани логически, като изпълнението им дава възможност за постигане на дефинираната основна и вторична цели.

Обекти на изследването в дисертационния труд е изграждането на националния регистър на фармацевтите като автоматизирана информационна система и влиянието му върху управлението на организацията и връзките ѝ с останалите участници в сектора на здравеопазването.

Предмет на изследването е оценка на значението на регистъра на съсловната организация при функционирането на Националната здравна система, включително и в прехода към дигитализация на процесите в здравеопазването и възможностите за осигуряване на оперативна съвместимост във връзка с изграждането на националната здравноинформационна система.

Използваните методи на проучването са класически и са подбрани с оглед неговата специфика:

- Исторически метод
- Документален метод
- Таблично-графичен метод
- Сравнителен метод
- Статистически методи
- Метод за систематизиране на информацията
- Интернет справка и преглед на съдържанието на официални уеб-сайтове
- Анкетен метод
- Анализ на база данни
- Метод на математическото моделиране

Цялостният дизайн и на трите проведени проучвания е доказателство за задълбоченото познаване и владение от докторанта на съвременните методологични подходи в социалната медицина и здравния мениджмънт. Добро впечатление прави, че използваните статистически методи са много разнообразни и в различни направления. С помощта на данни

от регистъра на магистър-фармацевтите са изградени и два модела (прогностичен и аналитичен), което е ценен принос за здравния мениджънт и организацията на здравеопазването и фармацията.

Получените резултати са представени ясно и са добре структурирани за различните аспекти на всяко от проведени три проучвания, като са придружени с множество фигури и таблици. Отлично впечатление прави, как в края на всяко от проведените проучвания, докторантът последователно и подробно обсъжда всеки от получените резултати в изследването си. В допълнение всяко изложено твърдение или предположение е подкрепено и обосновано с научна информация.

Потвърдени са двете заложи **научни хипотези**, като това е направено кратко и ясно:

- изграждането на регистрите на съсловните организации като автоматизирани информационни системи може да предостави навременна, качествена и достоверна първична информация по отношение на медицинските специалисти при формирането на национални стратегии и политики за планиране, обучение, осигуряване и управление на работната сила в здравеопазването основани на доказателства.

- възможностите на ИС на БФС за споделяне на информация с други ИС за целите на електронното здравеопазване, управлението и планирането на работната сила от магистър-фармацевти може да играе ключова роля за осигуряване функционирането на Националната здравна система в областта на фармацевтичните дейности, услуги и грижи.

Изводи. Формулирани са конкретни изводи от литературния обзор и от проведените проучвания, които имат практическа информативна насоченост и са в съответствие със събраните и анализирани данни.

Смятам, че всички направени изводи обективно отразяват получените резултати от докторанта.

Приноси на дисертационния труд

Научно-теоретични:

- ❖ *Направен е преглед на професионалните организации – корпорации на публично право в здравеопазването. Тяхната структура, организация, права и отговорности делегирани им от държавата, както и мястото им в здравната система. Обстойно са описани предизвикателствата при изграждането и воденето на съсловните регистри в организацията, като са предложени мерки за тяхното преодоляване;*
- ❖ *Детайлно е проучен, описан и анализиран подходящ модел за изграждане на националните регистри на съсловните организации като автоматизирани информационни системи;*
- ❖ *Изяснена е ролята на националните регистри на съсловните организации при функционирането на националната здравна система, включително при планирането и управлението на работната сила в здравния сектор, както и за функционирането на НЗИС.*

Научно-приложни:

- ❖ *Представени са подробно всички етапи при изграждането на ИС „Национален регистър“ на Българския фармацевтичен съюз. Описани са данните, които се събират, обработват и съхраняват в националния регистър на организацията относно членовете на организацията, тяхното професионално развитие и продължаващо медицинско обучение;*
- ❖ *Демонстрирани са възможностите на ИС на БФС за интеграция и оперативна съвместимост с други вътрешни и външни информационни системи, вкл. за предоставяне на електронни удостоверителни и други*

услуги към институциите и членовете на организацията, управление, контрол и регистрация на продължаващото медицинско обучение, както и за анализ на данните и предоставяне на информация със значително качество и достоверност;

- ❖ Направен е преглед, анализ и оценка на осигуреността с аптеки за обслужване на населението и магистър-фармацевти в България на национално и регионално равнище.
- ❖ Създадени и представени са математически модели за планиране и оценка на осигуреността с магистър-фармацевти в България, въз основа на данните от националния регистър на БФС.
- ❖ Предложени са различни препоръки към институциите с цел осигуряване функционирането на националните съсловни регистри и тяхното оптимално и рационално използване за целите на общественото здравеопазване.

Автореферат и публикации. Авторефератът е подготвен съгласно изискванията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в НЦОЗА и коректно отразява получените резултати и научните приноси на дисертационния труд.

Представени са четири публикации в научни списания, свързани с темата на дисертационния труд. В три от статиите докторантът е първи автор, което показва личното му участие в разработването, дискусията и представянето на получените резултати и изводите от тях.

Заклучение. Оценявам положително дисертационния труд на Светослав Крумов и считам, че по съдържание и научни приноси той отговаря напълно на изискванията на ЗРАСРБ в Република България и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в НЦОЗА. Добрата методична подготовка, задълбочените теоретични знания и натрупания практически опит на докторанта в областта на **социалната медицина и здравния мениджмънт** са отлична предпоставка за бъдещото му успешно развитие като учен. Всичко това ми дава основание убедено да препоръчам на членовете на уважаемото Научно жури да присъди на **СВЕТОСЛАВ АНДРЕЕВ КРУМОВ** образователната и научна степен „**доктор**”.

гр. Варна
10 май 2023 г.

Член на Научното жури:.....

(Доц. маг. фарм. **Евгени Евгениев Григоров, д.м.**)

Чрез подписа си тук декларирам и че не съм свързано лице с докторанта, както и че нямам частен интерес, който може да повлияе върху безпристрастното и обективно изпълнение на даването на становище в настоящата процедура по придобиване на ОНС „Доктор”.